

Podbój Europy przez Stalina i Hitlera

Bibliografia:

- Źródło: *Akt kapitulacji*, dostępny w internecie:
https://pl.wikisource.org/wiki/Akt_kapitulacji_Trzeciej_Rzeszy_z_8_maja_1945.
- Źródło: Antoni Czubiński, *Historia powszechna XX wieku*, Warszawa 2003, s. 300.
- Źródło: Wytyczne dla wariantu „Weserübung” 1 marca 1940, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996.
- Źródło: A. Goutard, *Relacja z zajęcia Paryża przez armię niemiecką*, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996.
- Źródło: Wytyczne nr 17 Głównej Kwatery Hitlera do prowadzenia wojny lotniczej, morskiej przeciw Anglii – 1 sierpnia 1940, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996.
- Źródło: Charles de Gaulle, *Pamiętniki wojenne*, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1994, s. 9.
- Źródło: *II front – Normandia*, Bernard Law Montgomery, *Inwazja na Europę – 6 czerwca 1944 roku*, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996, s. 11.

Podbój Europy przez Stalina i Hitlera

Oś czasu – podbój Europy przez Stalina i Hitlera

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wprowadzenie

((Antoni Czubiński

Historia powszechna XX wieku

Wspomnienia gen. Charles'a de Gaulle'a

Gdy we wrześniu 1939 roku rząd francuski, za przykładem rządu angielskiego, zdecydował się przystąpić do wojny rozpoczętej już w Polsce, nie miałem najmniejszej wątpliwości, że powziął tę decyzję, ulegając złudzeniu, iż Francja, mimo stanu wojny, nie będzie musiała toczyć poważnych walk [...], nie dziwiłem się bynajmniej, widząc jak nasze zmobilizowane wojska trwały w bezczynności, podczas gdy Polska została rozbita w ciągu dwóch tygodni przez niemieckie Panzerdivisionen i eskadry Luftwaffe. Gdy siły przeciwnika niemal w całości były zaangażowane nad Wisłą, nie zrobiliśmy w istocie nic, aby wyeliminować Włochy, stawiając je przed alternatywą inwazji francuskiej lub udzielenia nam gwarancji swej neutralności. Wreszcie nie zrobiliśmy nic, aby zrealizować natychmiastową łączność z Belgią, osiągając Liege i Kanał Alberta.

Wspomnienia gen. Bernarda Montgomery'ego

We wrześniu 1939 roku armia brytyjska absolutnie nie była w stanie prowadzić poważnej wojny na kontynencie europejskim. Już od dawna postanowiono, że w razie ponownej wojny z Niemcami brytyjski wkład w obronę Zachodu będzie polegał głównie na działaniach marynarki wojennej i sił powietrznych. Jak mógł poważnie myślący polityk wyobrazić sobie, że w wypadku wojny światowej Wielka Brytania uniknie wysłania wojsk lądowych, aby walczyły ramię w ramię z Francuzami, trudno jest zrozumieć [...].

Wspomnienia Winstona Churchilla

Francja i Wielka Brytania z niewzruszonym spokojem obserwowały, jak cała potęga niemieckiej maszyny wojennej w ciągu kilku tygodni niszczy i podporządkowuje sobie Polskę. Doprawdy Hitler nie miał na co się skarżyć.

Wspomnienia gen. Heinza Guderiana

Znaliśmy Francuzów z pierwszej wojny światowej i szanowaliśmy ich jako mężczyzn dzielnych i dzielnych żołnierzy, którzy bronili swojego kraju z nieugiętą energią. Nie wątpiliśmy, że i teraz wykażą tę samą postawę. Jeżeli chodzi o francuskie Naczelne Dowództwo, to byliśmy zdumieni, że nie skorzystało ono z okazji do działań zaczepnych we wrześniu 1939, gdy siły armii niemieckiej, a w szczególności wszystkie wojska pancerne, były związane w Polsce. Nie mogliśmy wtedy zrozumieć przyczyn tej powściągliwości. Można było co najwyżej snuć na ten temat pewne domysły. Dowództwo francuskie budziło zdumienie i nasuwały się przypuszczenia, że we Francji być może lędzono się, iż uda się uniknąć poważnej kampanii wojennej. Ta bezczynność poniekąd Francuzów w ciągu zimy 1939/40 nasuwała wniosek, że po stronie francuskiej wojna nie budzi wielkiego entuzjazmu. Z tego wszystkiego można było wydedukować, że planowe i znienacka przeprowadzone uderzenie wielkich sił pancernych przez Sedan na Amiens i wybrzeże Atlantyku głęboko ugodzi skrzydło armii nieprzyjacielskich maszerujących do Belgii, że przeciwnik nie ma dostatecznych odwodów, aby je odeprzeć, i że wskutek tego rokuje ono wielkie widoki powodzenia.

Źródło: Antoni Czubiński, *Historia powszechna XX wieku*, Warszawa 2003, s. 300.

Polecenie 1

Oceń, czy z przedstawionych wspomnień wynika, że wojnę można było łatwo stłumić, gdyby tylko sojusznicy Polski wywiązali się ze swoich zobowiązań. Uzasadnij swoją opinię.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wojna zimowa i pozostałe zdobycze sowieckie

W czasie, gdy Adolf Hitler skierował swoje wojska do Polski i planował działania w Europie Zachodniej, agresywne kroki podjął jego sojusznik – Józef Stalin.

Sowiecki dyktator postanowił przede wszystkim przejąć kontrolę nad państwami nadbałtyckimi. Było to zgodne z wcześniejszymi ustaleniami podpisanymi z Niemcami.

Ćwiczenie 1

Wskaż daty podpisania wspomnianych sowiecko-nazistowskich porozumień.

☐ 17 września i 19 września 1939 roku

☐ 20 września i 28 września 1939 roku

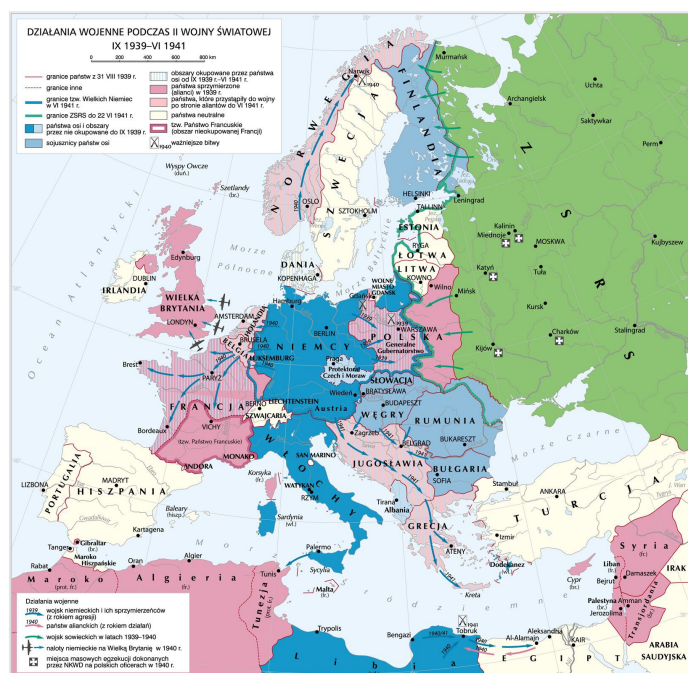
☐ 23 sierpnia i 29 września 1939 roku

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 2

Przypomnij, jak miał wyglądać podział strefy wpływów w krajach bałtyckich, ustalony między Niemcami i ZSRS, w poszczególnych układach. Odpowiedź zapisz poniżej.

ZSRS zawarł układy sojusznicze: 28 września 1939 roku z Estonią, 5 października z Łotwą, a 10 października z Litwą. Umowy przewidywały wkroczenie wojsk sowieckich na teren państw bałtyckich. Siły militarne stopniowo przejmowały kontrolę nad ważniejszymi punktami tych państw. Natomiast później zastosowano wariant sprawdzony już w Polsce. W 1940 roku w państwach bałtyckich przeprowadzono wybory, których podstawę stanowiło sowieckie prawo wyborcze. W efekcie propagandy, zastraszania i fałszowania wyników frekwencja wyborcza wyniosła ponad 90%, a prawie wszyscy głosujący okazali się zwolennikami komunistów. Wybrane w ten sposób ciała ustawodawcze zgłosiły chęć włączenia dotychczas samodzielnych państw w skład ZSRS. Przyłączenie tych terenów stało się początkiem miejscowej ludności w głąb Związku Sowieckiego.

II wojna światowa w Europie w latach 1939–1941

Źródło: Krystian Chariza i zespół, domena publiczna.

konkurencyjny rząd z **Otto Kuusinenem** na czele. Nowy rząd ogłosił przekształcenie Finlandii w republikę socjalistyczną i poprosił Radę Najwyższą ZSRS o przyjęcie Ludowej Republiki Finlandii w skład sowieckiego państwa.

Po sukcesie związanym z podporządkowaniem państw bałtyckich **Stalin postanowił uzależnić od ZSRS również Finlandię**. Ze względu na to, że granica fińska przebiegała około 23 km od Leningradu i blisko ważnego szlaku komunikacyjnego, czyli linii kolejowej Leningrad–Murmańsk, zaproponował rządowi fińskiemu wymianę terytoriów. Problem polegał jednak na tym, że w zamian za zamieszkane i gospodarczo rozwinięte obszary fińskie ZSRS oferował rejony leśne. Finlandia nie wyraziła na to zgody, dlatego została oskarżona o ataki artyleryjskie na teren ZSRS. Wystosowano wobec niej ultimatum. Z inicjatywy Stalina i przy jego poparciu fińscy komuniści utworzyli

Uznanie przez ZSRS komunistycznej Finlandii za jedyne oficjalne państwo fińskie. Pierwszy z prawej stoi Otto Kuusinen

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 2

Napisz, kto stoi obok Otto Kuusinen i kto podpisuje traktat.

Drugi z prawej stoi , a traktat podpisuje .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Poparcie dla komunistów było jednak w Finlandii niewielkie. Większość społeczeństwa opowiedziała się za prawowitym rządem, który postanowił stawić opór armii sowieckiej. Doszło do regularnych działań zbrojnych, które ujawniły słabość Armii Czerwonej. Małe państwo przez ponad cztery miesiące stawiało zacięty opór Armii Czerwonej. Finlandia uzyskała też wsparcie dyplomatyczne ze strony państw zachodnich. Problem fiński był dyskutowany na forum Ligi Narodów. Organizacja uznała ZSRS za agresora i potępiła jego działania, wykluczając ze swoich szeregów.

Ćwiczenie 3

Wskaż, czy wcześniej jakikolwiek kraj został wykluczony z Ligi Narodów w związku z nieprzestrzeganiem ustalonych przez nią zasad.

☐ wykluczono Japonię

☐ to był jedyny przypadek

☐ wykluczono Włochy i Niemcy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Finlandię wspierano militarnie. Zorganizowano również korpus ekspedycyjny, w którego przygotowanie zaangażował się polski rząd emigracyjny. Z sąsiadujących z Finlandią krajów przybyli ochotnicy.

Ochotnicy norwescy podczas II wojny światowej

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 3

Wyjaśnij, dlaczego zarówno państwa zachodnie, jak i kraje sąsiadujące z Finlandią chciały udzielić wsparcia Finom.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 4

Czy agresja sowiecka mogła wpłynąć na późniejszą decyzję Finlandii o przystąpieniu do sojuszu z Niemcami? Uzasadnij odpowiedź.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Fińskie oddziały podczas obsługi ciężkiego karabinu maszynowego

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 4

Wykorzystaj inne źródła wiedzy i wskaż, co mogło wpłynąć na problemy ZSRS w pokonaniu Finlandii.

- ☐ Nowoczesny sprzęt wojskowy będący w posiadaniu armii fińskiej.
- ☐ Fakt, że działania toczyły się podczas ostrej zimy.
- ☐ Lepsza znajomość (przez Finów) terenu, na którym toczyły się walki.
- ☐ Brak doświadczonych dowódców w Armii Czerwonej.
- ☐ Linia fortyfikacji na granicy z ZSRS (tzw. Linia Mannerheima [czyt.: manerhajma]).
- ☐ Świetne wyszkolenie i przewaga liczebna armii fińskiej.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Stalin wysłał dodatkowe siły, zmienił też dowództwo. Z kolei wyczerpały się zapasy Finlandii i możliwości stawiania przez nią oporu. Wskutek tego w lutym 1940 roku sforsowana została **Linia Mannerheima** [czyt.: manerhajma], a w kolejnym miesiącu Armia Czerwona przeszła przez Zatokę Fińską, zajęła Wyborg i zagroziła stolicy Finlandii. Rząd fiński, zdając sobie sprawę z wyczerpania państwa, podjął rokowania z ZSRS. Jako pośrednik wystąpiła w nich Szwecja. Zgodnie z podpisanym 12 marca układem pokojowym **Finlandia odstąpiła tereny,**

które pojawiły się w żądaniach ZSRS, ale w odróżnieniu od państw bałtyckich obroniła suwerenność.

Ewakuacja Finów z odstąpionych terytoriów

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 5

Przypomnij i wskaż, kiedy po raz pierwszy (po zakończeniu I wojny światowej) doszło do przesiedleń ludności w związku z korektami granicznymi.

- ☐ W 1923 roku po korekcie granicy grecko-tureckiej.
- ☐ W 1919 roku po korekcie granicy francusko-niemieckiej.
- ☐ W 1921 roku po korekcie granicy polsko-niemieckiej.

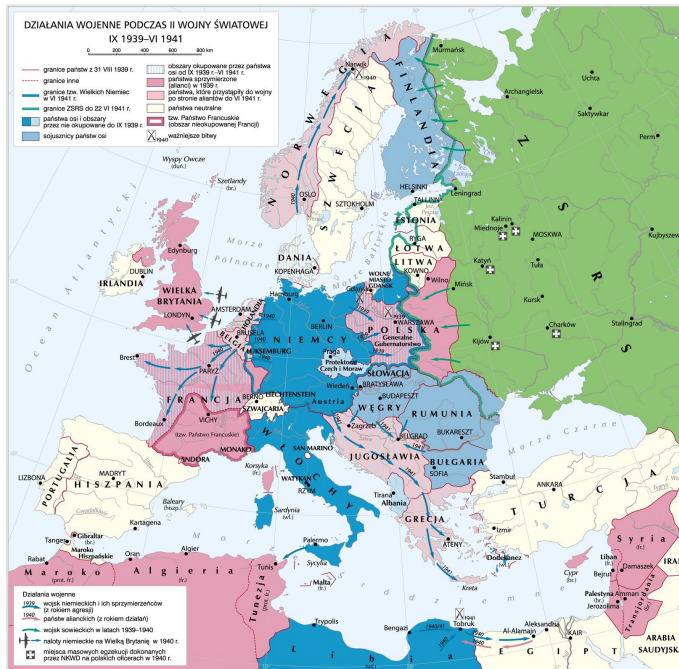
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Bezsprzecznie ZSRS skompromitował się w oczach opinii międzynarodowej. Wojna zimowa (tak zostały nazwane zmagania fińsko-sowieckie) przekonała też Hitlera, że konfrontacja z Armią Czerwoną powinna przynieść mu sukces.

Korekty terytorialne usankcjonowane pokojem z Finlandią nie były jedynymi zmianami granic ZSRS dokonanymi na początku II wojny światowej. W lipcu 1940 roku Stalin upomniał się o tereny przejęte w 1918 roku przez Rumunię. Ta, nie chcąc podejmować działań zbrojnych, zdecydowała się zadośćuczynić żądaniom sowieckim i dzięki temu ZSRS powiększył swoje terytorium o **Besarabię i północną Bukowinę**, czyli o około 150 tys. km² i około 3,7 mln ludności. Przejęcie nowych terytoriów wymusiło zmiany administracyjne w ZSRS. Utworzono nowe republiki: karelo-fińską, estońską, litewską, łotewską, mołdawską.

Ziemie polskie włączono do republiki białoruskiej i ukraińskiej. Do tej ostatniej przyłączono też północną Bukowinę.

Atak na Danię i Norwegię

II wojna światowa w Europie w latach 1939–1941

Źródło: Krystian Chariza i zespół, domena publiczna.

3 września 1939 roku, po wypowiedzeniu wojny Niemcom przez Anglię i Francję, na Zachodzie rozpoczęła się tzw. '**dziwna wojna**' lub 'siedząca wojna'. We Francji używano wręcz określenia 'zabawna wojna'. Anglia i Francja nie rozpoczęły żadnych działań wojennych – czekały na rozwój wypadków. Sytuacja zmieniła się **9 kwietnia 1940 roku**. Wówczas wojska hitlerowskie zaatakowały Danię i Norwegię. Zaskoczenie było tym większe, ponieważ Dania miała status państwa neutralnego.

Wytyczne dla wariantu 'Weserübung' 1 marca

1940 r.

1. Przekroczenie granicy Danii i desant w Norwegii mają nastąpić równocześnie. Należy położyć nacisk na jak najszybsze przygotowanie operacji. W wypadku gdyby nieprzyjacieli uchwycił inicjatywę działania przeciw Norwegii, musimy niezwłocznie przeciwdziałać. Jest rzeczą ogromnej wagi, aby nasze kroki zaskoczyły państwa Północy i przeciwnika na Zachodzie. Temu muszą odpowiadać wszystkie przygotowania [...].
2. Zajęcie Danii (Weserübung Süd [czyt.: wizerybung zud]). Zadanie XXI grupy: zająć przez zaskoczenie Jutlandię i wyspę Fünen, a następnie obsadzić wyspę Zelandię (Sjalland [czyt.: felland]). W tym celu należy, zabezpieczając najważniejsze punkty, możliwie szybko dotrzeć do Skagen [czyt.: skogien] i do wschodniego

wybrzeża wyspy Fünen. Na Zelandii należy jak najprędzej zająć punkty oporu jako pozycje wyjściowe do dalszych działań [...].

3. Zajęcie Norwegii (Weserübung Nord): zadanie XXI grupy: przez zaskoczenie zająć najważniejsze punkty wzdłuż wybrzeża, z morza i przez desanty powietrzne. Marynarka wojenna obejmie przygotowanie i wykonanie transportu morskiego oddziałów desantowych i oddziałów przerzucanych w dalszej fazie do Oslo [...].

Po opanowaniu Norwegii lotnictwo zabezpieczy również obronę przeciwlotniczą i wykorzysta norweskie bazy do walki przeciwko Anglii [...].

Źródło: Wytyczne dla wariantu „Weserübung” 1 marca 1940, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996.

Polecenie 5

Wymień założenia niemieckiego planu walk przeciw Danii i Norwegii.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Danię zdobyto w ciągu jednego dnia. Do 1943 roku pozostawiono władzom kraju oraz królowi względną niezależność. Hitler, podporządkowując sobie Danię, miał też pod kontrolą cieśniny łączące Morze Północne z Bałtykiem. Dopiero w 1943 roku zastrzono rządy i Dania została potraktowana jak kraj okupowany.

Walki w Norwegii trwały dłużej. Norwegii udzielili wsparcia Brytyjczycy. Wysłali korpus ekspedycyjny, który wziął udział w walkach o Narwik. W skład korpusu wchodził też Francuzi i Polacy. Po klęsce Norwegii Anglia stała się też miejscem pobytu króla norweskiego Haakona VII i jego rządu. Niemców natomiast popierali lokalni faszyci pod wodzą Vidkuna Quislinga [czyt.: widkyn klisling], który stał się symbolem [kolaboracji](#) z hitlerowcami. Hitlerowi zależało na przejęciu kontroli nad tym krajem. Dzięki norweskim portom Niemcy zyskali strategiczną pozycję do ataku na Wielką Brytanię i mieli nadzór nad handlem szwedzką rudą.

Atak na kraje Beneluxu i Francję

10 maja 1940 roku Hitler zaatakował Belgię, Holandię, a wcześniej jeszcze Francję. Wzniesiona na granicy francusko-niemieckiej linia umocnień, tzw. **linia Maginota** [czyt.: mażinota], nie spełniła swej funkcji. Niemcy częściowo ją obeszli, przekraczając Ardeny.

Niemieccy żołnierze na linii Maginota

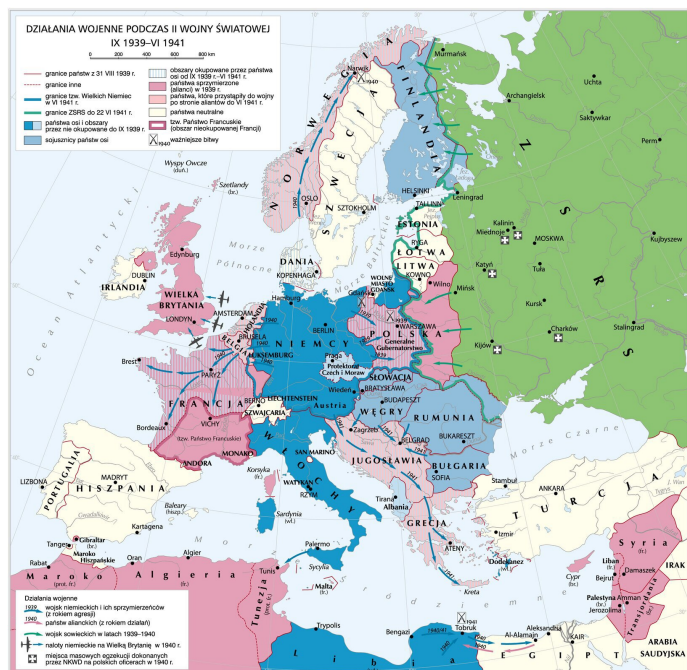
Źródło: a. nn., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 6

Wymień inne linie umocnień na granicach państw, mające stanowić zaporę bezpieczeństwa.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Przejsie przez Ardeny mocno zaskoczyło Francuzów. Wydawało się bowiem, że przeciągnięcie przez góry ciężkiego sprzętu jest niemożliwe. Słabsze siły uderzyły na północną Belgię i Holandię, a główne poprzez Ardeny, a następnie Mozę, dotarły do Morza Północnego. Niemcy we Francji zastosowali taktykę polegającą na szybkich, zmasowanych uderzeniach zmotoryzowanych dywizji

II wojna światowa w Europie w latach 1939–1941

Źródło: Krystian Chariza i zespół, domena publiczna.

pancernych, mających wsparcie lotnictwa. Mimo że armia francuska była liczniejsza niż niemiecka, dodatkowo wspierał ją brytyjski korpus ekspedycyjny i Polskie Siły Zbrojne, szybko poniosła klęskę.

Francuzom, wciąż rozpamiętującym tragizm I wojny, brakowało woli walki. Zmieniali się szefowie rządu, a także głównodowodzący armią. Gen. Maurice'a Gamelina [czyt.: moris gamel] zastąpił gen. Maxime Weygand [czyt.: maxim wego].

A. Goutard

Relacja z zajęcia Paryża przez armię niemiecką

Dnia 13 czerwca [1940]

nieprzyjaciel, który przekroczył dolną Sekwanę, osiąga [Evereux](#) i posuwa się w kierunku [Dreux](#), odrzucając na zachód 10 armię podporządkowaną bezpośrednio Naczelnemu Dowództwu. Armia ta otrzymuje rozkaz wycofania do Bretanii wzdłuż osi Argentan, Rennes.

W tym samym dniu armia Paryża i 7 armia opuszczają 'pozycję paryską', obchodząc stolicę od wschodu i zachodu. Bez żadnych przeszkód ze strony nieprzyjaciela zajmują w dniu 14 czerwca stanowiska na linii ogólnej: [Dreux](#), las [Rambouillet](#), dolina rzeki [Chevreuse](#), Sekwana w rejonie [Corbeil](#) w łączności z prawa z 6 armią.

Paryż jest więc całkowicie opuszczony przez nasze wojska. W dniu 14 czerwca – dniu żałoby – nieprzyjaciel, który w 1871 roku musiał w długim oblężeniu zdobywać to miasto, teraz zajmuje je bez strzału.

[...]

Porzuceniu Paryża przez wojska towarzyszył nieprawdopodobny exodus ludności: tłumy uciekających z Paryża mieszały się z ludnością Belgii i wschodnich rejonów Francji.

Źródło: A. Goutard, *Relacja z zajęcia Paryża przez armię niemiecką*, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996.

Ćwiczenie 6

Wskaż wojska którego z państw zdobywały Paryż w 1871 roku.

☐ Anglii

☐ Rosji

☐ Prus

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

16 czerwca 1940 roku premierem został bohater I wojny, a zwłaszcza bitwy pod Verdun [czyt.: werde], wiekowy marszałek **Philippe Petain** [czyt.: filip petą]. Przystał on na propozycję Hitlera zakończenia wojny. Brytyjczykom i sprzymierzonym udało się ewakuować większość swoich wojsk przez port w Dunkierce (około 300 tys.), niemniej we Francji pozostał prawie cały wojskowy sprzęt. W ewakuacji wzięło udział kilkaset jednostek pływających osłanianych przez brytyjskie lotnictwo. Mimo że Hitler wstrzymał ofensywę wojsk pancernych, umożliwiając aliantom przeprowadzenie **operacji 'Dynamo'** (taką nazwą opatrzono ewakuację), dużym utrudnieniem były ataki niemieckich bombowców i pożar, który wybuchł po zbombardowaniu przez lotnictwo niemieckie zbiorników z ropą.

Winston Churchill [czyt.: ĩnston czerczil], premier brytyjski, w sposób następujący ocenił wydarzenie: 'Musimy bardzo uważać, aby nie przypisywać tej ewakuacji miana zwycięstwa. Wojen nie wygrywa się dzięki ewakuacjom'. Należy jednak podkreślić, że udało się przetransportować na teren Wielkiej Brytanii tysiące żołnierzy, którzy w kolejnych miesiącach stawiali opór wojskom hitlerowskim, i to był niewątpliwie sukces.

Ewakuacja brytyjskiego wojska z Dunkierki

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 7

Do powyższego zdjęcia napisz komentarz, oddający atmosferę w czasie ewakuacji.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

21 czerwca 1940 roku rząd francuski podpisał rozejm. Akt podpisania miał miejsce w tym samym wagonie (sprowadzonym z muzeum), w którym Niemcy podpisali zawieszenie broni w 1918 roku. 22 czerwca akt kapitulacji Francji podpisał Petain.

Defilada wojsk niemieckich w Paryżu

Źródło: a. nn., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 7

Niemcy zorganizowali w Paryżu defiladę zwycięzców. Dlaczego to ujęcie można uznać za symboliczne? Wskaż prawidłową odpowiedź.

- ☐ Defilada odbyła się na tle Łuku Triumfalnego.
- ☐ Defilada odbyła się w historycznym dniu zburzenia Bastylii.
- ☐ Defilada odbyła się w tym samym miejscu co defilada wojsk niemieckich w 1918 roku.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Czy można powiedzieć, że wojska pancerne odegrały najważniejszą rolę podczas działań wojennych w 1940 roku? Wskaż prawidłową odpowiedź:

- ☐ Nie, Hitler zawdzięczał sukces lotnictwu.
- ☐ Tak, ponieważ o sukcesie zadecydowały szybkie uderzenia zmotoryzowanych i pancernych dywizji.
- ☐ Nie, dużo większe znaczenie odegrała artyleria.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Francję podzielono na dwie części: obszar okupowany na północy wraz z Paryżem i strefę wolną, zarządzaną przez gabinet z siedzibą w **Vichy** [czyt.: wiszi], na którego czele stanął Petain. Formalnie miały mu podlegać kolonie oraz flota. Do 1943 roku część nieokupowana cieszyła się względną autonomią. Kiedy jednak po sukcesach wojsk alianckich w Afryce francuskie oddziały kolonialne podporządkowały się państwom koalicji antyhitlerowskiej, Hitler poddał ścisłej kontroli rząd Petaina. Nie wszyscy Francuzi pogodzili się z klęską. Niektórzy, jak **Charles de Gaulle** [czyt.: szarl de gol], nie podporządkowali się rządowi w Vichy. Przedostali się do Wielkiej Brytanii i tam założyli Komitet Wolnych Francuzów. Rząd Petaina wydał wyrok śmierci na generała de Gaulle'a. Władze pokonanych krajów Beneluksu także znalazły siedzibę w Wielkiej Brytanii.

Premier Wielkiej Brytanii Winston Churchill i gen. Charles de Gaulle po kapitulacji Francji

Źródło: Imperialne Muzeum Wojny, domena publiczna.

Polecenie 8

Oceń, czy słusznie wiązano z Anglią ostatnie nadzieje? Uzasadnij odpowiedź.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/P8KXY2MvI>

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o.

Nagranie - Charles de Gaulle, Pamiętniki wojenne

Charles de Gaulle

Pamiętniki wojenne

Francja przeżywa najstraszniejszy kryzys w swej historii. Jej granicom, niepodległości, a nawet samemu duchowi narodu francuskiego grozi zagłada.

Poddając się niewybaczalnej panice, przygodni kierownicy naszego kraju przyjęli warunki przeciwnika i podlegają jego prawu. Tymczasem niezliczone dowody wykazują, że naród i Imperium nie zgadzają się na tę haniebną niewolę. Miliony Francuzów lub francuskich obywateli postanowiły kontynuować wojnę aż do wyzwolenia. Miliony innych czekają tylko na to, aby pójść tą samą drogą, skoro tylko znajdą przywódców godnych tego miana.

Obecnie nie ma już prawdziwego rządu francuskiego. Organ mający swą siedzibę w Vichy, który pretenduje do tej nazwy, jest niekonstytucyjny i podlega najeźdźcy. W swym stanie zależności organ ten może być i istotnie jest jedynym narzędziem używanym przez wrogów Francji przeciw honorowi i interesom naszego kraju. Trzeba więc, aby nowe władze wzięły na siebie zadanie kierowania wysiłkiem francuskim w toczącej się wojnie. Wydarzenia każą mi wziąć na siebie ten święty obowiązek. Temu obowiązkowi się nie sprzeniewierzę.

Władzę swą sprawować będę w imieniu Francji i jedynie w jej obronie. Uroczyście zobowiązuję się zdać sprawę z mych czynów przedstawicielom narodu francuskiego, skoro tylko będzie on mógł ich swobodnie wybrać.

Wzywam do wojny, czyli do walki lub do poświęceń, wszystkich mężczyzn i wszystkie kobiety na terytoriach francuskich, które przyłączyły się do mnie.

Spełnimy to wielkie zadanie. Spełnimy je dla Francji, świadomi tego, iż dobrze jej służymy, i pewni zwycięstwa.

Źródło: Charles de Gaulle, Pamiętniki wojenne, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, Historia w tekstach źródłowych, t. 4, Rzeszów 1994, s. 9.

Ćwiczenie 9

Wskaż, jaki cel postawił przed sobą generał de Gaulle.

- ☐ utworzenie regularnej armii francuskiej
- ☐ przejęcie urzędu premiera
- ☐ kierowanie walką narodu francuskiego przeciwko Niemcom

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

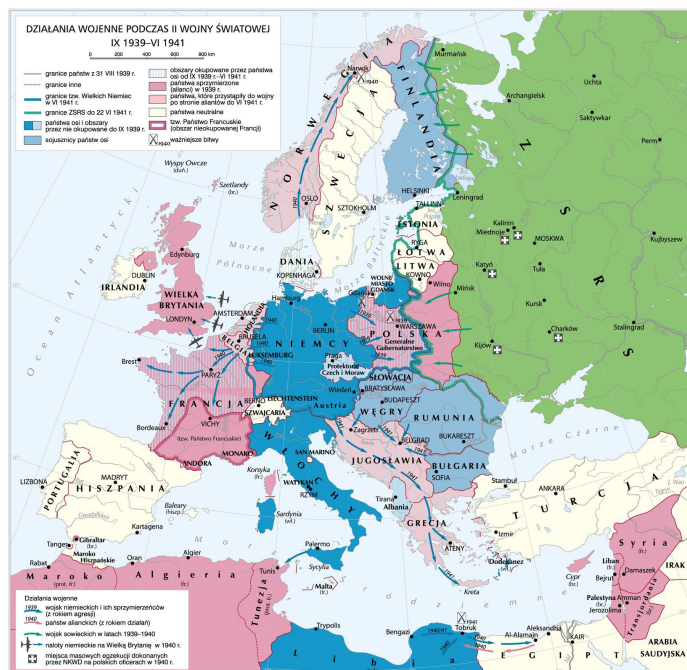
Wskaż, dlaczego według generała de Gaulle'a rząd w Vichy nie jest prawdziwym rządem.

- ☐ jest niesprawny administracyjnie
- ☐ podlega okupantowi
- ☐ jest rządem samozwańczym

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Bitwa o Anglię

Prawdopodobnie wstrzymanie działań przez Niemców i umożliwienie ewakuacji wojsk brytyjskich przez port **w Dunkierce** miało na celu nakłonienie Anglików do zawarcia pokoju z Niemcami i akceptacji dotychczasowych zdobyczy Hitlera.

Wojna światowa w Europie w latach 1939–1941

Źródło: Krystian Chariza i zespół, domena publiczna.

Odrzucenie pokojowych propozycji przez Brytyjczyków spowodowało, że Hitler rozpoczął przeciwko nim wojnę.

Führer miał świadomość, że ze względu na wielkość floty brytyjskiej inwazja morska nie wchodzi w rachubę. Postanowił więc zmusić Anglię do uległości, zdobywając przewagę w powietrzu i zastraszając społeczeństwo brytyjskie nalotami. W lipcu rozpoczęły się naloty samolotów niemieckich, bombowców i myśliwców na ważne strategicznie punkty na Wyspach Brytyjskich: lotniska, porty, fabryki.

Wytyczne nr 17 Głównej Kwatery Hitlera do

prowadzenia wojny lotniczej, morskiej przeciw Anglii --- 1 sierpnia 1940

Celem stworzenia warunków do ostatecznego powalenia Anglii zamierzam kontynuować wojnę w powietrzu i na morzu przeciwko angielskiej metropolii w ostrzejszej formie niż dotychczas.

W związku z tym rozkazuję:

1. Jednostki lotnictwa niemieckiego zwalczą możliwie szybko wszystkimi będącymi w ich dyspozycji siłami lotnictwo angielskie. Naloty należy kierować przede wszystkim przeciwko jednostkom latającym, ich organizacjom naziemnym i zaopatrzeniowym, poza tym przeciwko przemysłowi lotniczemu łącznie z przemysłem wytwarzającym sprzęt przeciwlotniczy.
2. Po uzyskaniu pewnej czasowej względnie lokalnej przewagi powietrznej należy wojnę powietrzną kontynuować przeciwko portom, ze szczególnym uwzględnieniem magazynów z zapasami w głębi kraju. Naloty na porty południowego wybrzeża należy prowadzić ze względu na zamierzone własne operacje możliwie w ograniczonych rozmiarach.

3. Walka z powietrza przeciwko nieprzyjacielskim okrętom wojennym i handlowym może ustąpić na drugi plan na korzyść walk wyżej podanych. [...]
4. Zaostrzenie wojny w powietrzu może się rozpocząć 5 sierpnia. Ścisły termin lotnictwo wyznaczy samo zależnie od ukończenia przygotowań i warunków atmosferycznych.

Marynarce wojennej pozostawia się równocześnie wolną rękę odnośnie do przewidzianego zaostrzenia wojny na morzu.

Źródło: Wytyczne nr 17 Głównej Kwatery Hitlera do prowadzenia wojny lotniczej, morskiej przeciw Anglii – 1 sierpnia 1940, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, Historia w tekstach źródłowych, t. 4, Rzeszów 1996.

Ćwiczenie 11

Wskaż, jakie były główne założenie planu Hitlera w wojnie przeciwko Wielkiej Brytanii.

- ☐ zniszczyć największe miasta i porty angielskie
- ☐ zniszczyć angielskie lotnictwo, zakłady produkujące samoloty, lotniska, hangary itp.
- ☐ zniszczyć angielską marynarkę wojenną

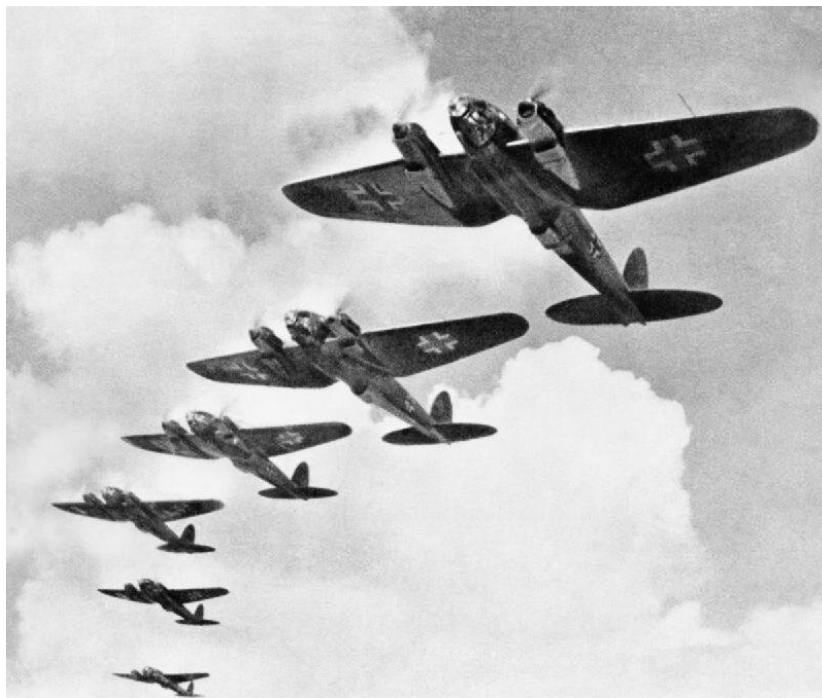
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Naloty trwały do października 1940 roku. Od września nalotów doświadczał Londyn. Wielka Brytania, w dużej mierze dzięki determinacji swojego premiera, a od maja 1940 roku był nim konserwatysta Winston Churchill, stawiała zacięty opór. Churchill zresztą uprzedził Anglików, że czekają ich trudności. W swoim przemówieniu inauguracyjnym stwierdził: 'Mam do zaoferowania jedynie krew, znoj, łzy i pot. Pytacie, jaka będzie nasza polityka. Odpowiadamy: będziemy prowadzili wojnę na morzu, lądzie i w powietrzu całą naszą potęgą i wszystkimi siłami, jakich może użyć nam Bóg, wojnę przeciwko potwornej tyranii, jakiej nie znają dotąd mroczne, żalosne dzieje zbrodni człowieczych'.

Brytyjczyków wspomagali piloci z innych krajów. Lotnictwo prowadziło także naloty na miasta niemieckie, dotarło również do Berlina. Ego [Hermann Göringa](#) [czyt.: geringa] mocno ucierpiało, obiecał przecież Niemcom, że niemieckie niebo będzie wolne od nieprzyjacielskich samolotów.

Anglicy mieli również bardzo dobrze rozbudowany system stacji radarowych, który pozwalał na wczesne ostrzeganie o zbliżających się nalotach. W listopadzie 1941 roku wiadomo już było, że Hitler nie pokona Anglii i inwazja niemiecka na Wielką Brytanię (operacja pod kryptonimem '**Lew Morski**') nie jest możliwa. Blisko 3 tys. niemieckich samolotów nie

wykonało zadania, czyli nie udało im się opanować przestrzeni powietrznej nad Wielką Brytanią.

Niemieckie bombowce Heinkel He 111. Niemcy stracili blisko połowę swoich maszyn użytych w bitwie o Anglię
Źródło: a. nn. Imperialne Muzeum Wojny, domena publiczna.

Ćwiczenie 12

Straty niemieckie w ludziach były znacznie większe niż angielskie. Pomyśl, dlaczego i wskaż właściwą odpowiedź.

- ☐ Niemieckie samoloty były wyposażone w mniej skuteczne działka pokładowe, dlatego ich piloci gorzej wypadali w konfrontacji z pilotami brytyjskimi.
- ☐ Zestrzelony niemiecki pilot, nawet kiedy się uratował, trafiał do niewoli, angielski wracał do jednostki i walczył nadal.
- ☐ Niemieckie samoloty bojowe nie posiadały na wyposażeniu spadochronów, dlatego niemieccy piloci ginęli w wyniku zestrzelenia maszyny.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Dzieci na zbombardowanej ulicy Londynu

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 9

Brytyjczycy podjęli decyzję o ewakuacji dzieci z miast zagrożonych nalotami. Oceń konsekwencje wyjazdu dzieci lub ich pozostania w miastach. Posłuż się metodą decyzyjnego drzewa.

Drzewo składa się z czterech poziomów.

1. W pniu drzewa wpisz problem, który będziesz rozstrzygał.
2. W gałęziach drzewa zapisz proponowane rozwiązania problemu.

3. W kolejnym poziomie zapisz pozytywne i negatywne skutki zaproponowanych przez ciebie rozwiązań.
4. W koronie drzewa zapisz cele i wartości, którymi się kierujesz przy rozwiązaniu problemu. W tym przypadku np. życie dzieci.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Bitwa o Atlantyk

Kontynuacją zmagania o Wielką Brytanię była bitwa o Atlantyk, która trwała od 1940 roku do końca wojny. Jednak przegrana bitwa o Anglię nie spowodowała wycofania się Hitlera z planów jej opanowania. Postanowił tym razem odciąć ją od zaopatrzenia dostarczanego drogą morską.

Ćwiczenie 13

Wskaż, kto w XIX wieku próbował zmusić Anglię do uległości, wprowadzając blokadę.

☐ cesarz Franciszek Józef

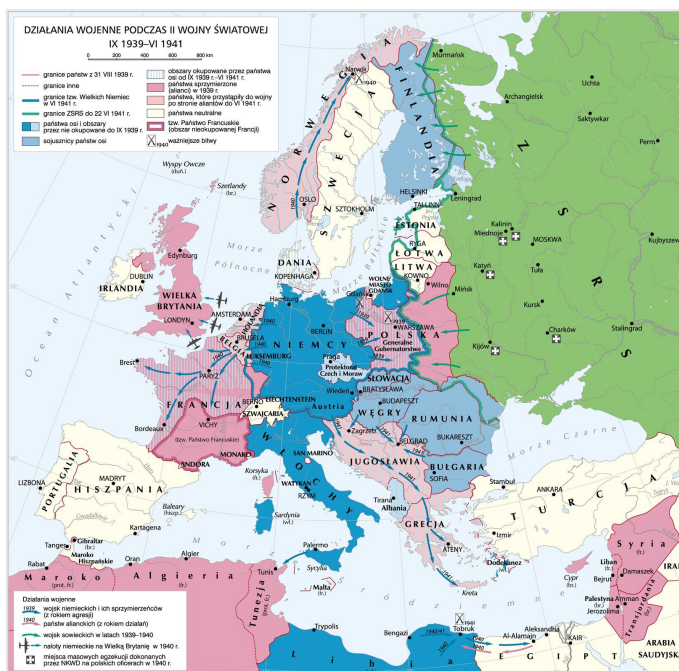
☐ Otto von Bismarck

☐ cesarz Napoleon I

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Anglicy, sprowadzając potrzebne surowce i sprzęt, statki transportowe eskortowali okrętami wojennymi. Niemcy postanowili zdeorganizować transport brytyjski. Użyli w tym celu **U-Bootów**, czyli okrętów podwodnych. Podczas akcji wykorzystywali taktykę wilczych stad. Pojedyncze okręty czatowały na przypuszczalnych szlakach transportowych. Po dostrzeżeniu statku brytyjskiego informowały pozostałe, ściągając je na wskazane miejsce, po czym wszystkie dyskretnie otaczały konwój, a następnie pod osłoną nocy wynurzały się i atakowały. Anglicy jednak, ze względu na spore straty, które ponieśli na początku działań, bardzo szybko podjęli kroki pozwalające im na przeciwdziałanie atakom Niemców. Przede wszystkim wykorzystywali radary i sonary. Były to urządzenia służące do wykrywania obiektów podwodnych. Do walki z Niemcami na Atlantyku włączono również samoloty wyposażone w bomby głębinowe i radary.

Wojna na Bałkanach

Źródło: Krystian Chariza i zespół, domena publiczna.

Nie we wszystkich krajach była jednomyślność co do sojuszu z Niemcami. Tym bardziej że na tym terenie działała też dyplomacja brytyjska zmierzająca do budowania oporu przeciwko państwom faszystowskim. Brytyjczycy starali się też wspomóc militarnie Grecję. Ich zabiegi przyczyniły się również do obalenia rządu jugosłowiańskiego, chętnego do współpracy z Hitlerem (z regentem księciem Pawłem na czele), i przejęcia władzy przez wojskowych pod dowództwem Dušana Simovicia (wspierających nowego króla Piotra II), niechętnych

Porażka Włochów wymusiła interwencję niemiecką. Hitler postanowił wspomóc sojusznika. Przy okazji III Rzesza zawarła sojusze z państwami bałkańskimi: Rumunią, Bułgarią, Jugosławią oraz Węgrami i Słowacją. Większość z nich przystąpiła do

faszystom. Hitler nie zamierzał jednak utracić kontroli nad Bałkanami. 6 kwietnia 1941 roku zaatakował Jugosławię i Grecję. Wojska hitlerowskie odniosły sukces.

W przypadku Jugosławii Hitlerowi pomogły konflikty narodowościowe. Między innymi przy pełnej akceptacji Führera proklamowane zostało przez nacjonalistów chorwackich (ustaszy) Niezależne Państwo Chorwackie z Ante Paveliciem na czele. Pozostałe obszary okupowały bezpośrednio Niemcy lub zostały podzielone między sojusznicze państwa. Macedonię przejęła Bułgaria, Wojwodinę – Węgry, część Słowenii i Czarnogóry – Włochy.

Polecenie 10

Napisz, jak wygląda współcześnie (po 1989 roku) kwestia konfliktów narodowościowych w Jugosławii.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

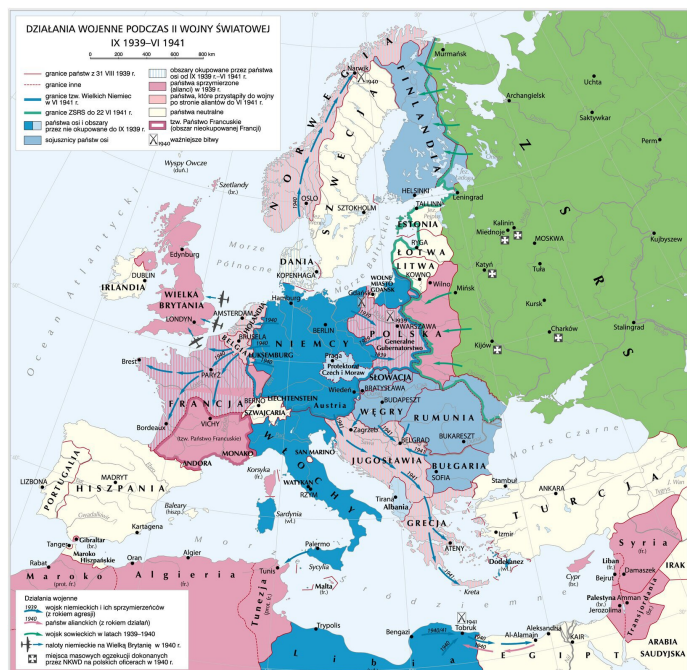
Ostatnim punktem oporu państw bałkańskich była Kreta. Została opanowana przez Niemców w maju 1941 roku.

Władze Grecji i Jugosławii udały się na emigrację do Wielkiej Brytanii. Warto zauważyć, że na okupowanych terenach jugosłowiańskich działała partyzantka. Jeden z jej odłamów był związany z rządem przebywającym na emigracji. Tymi oddziałami partyzanckimi dowodził gen. Dragoljub Draza Mihailović (czetnicy). Drugi odłam tworzyli komuniści z Josipem Broz-Tito na czele. To oni odnosili większe sukcesy, zwłaszcza po udzieleniu im wsparcia przez Wielką Trójkę.

Również w Grecji do walki z okupantem włączyła się komunistyczna partyzantka (Grecka Armia Narodowowyzwoleńcza). Niemniej kiedy w 1944 roku Brytyjczycy odzyskali Ateny, do kraju powrócił znajdujący się na emigracji rząd. Nakazał on rozbrojenie oddziałów komunistycznych. Te nie podporządkowały się decyzji, w związku z czym doszło do wojny domowej.

Działania we Włoszech

Po sukcesie w Afryce alianci przenieśli walki na południe Europy. Z 9 na 10 lipca 1943 roku lądowali na Sycylii. W ciągu

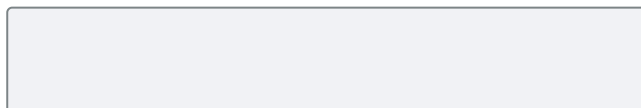
II wojna światowa w Europie w latach 1939-1941

Źródło: Krystian Chariza i zespół, domena publiczna.

udział w krwawych walkach m.in. o Falais
[czyt.: fale].

Polecenie 11

Opatrz poniższe zdjęcie krótkim komentarzem.
Uwzględnij przede wszystkim nastrój
żołnierzy.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Amerykańscy żołnierze w Falais

Źródło: a. nn. Narodowe Archiwum USA, domena publiczna.

“ II front --- Normandia, Bernard Law Montgomery, Inwazja na Europę --- 6 czerwca 1944 roku

O godzinie 2 dnia 6 czerwca (1944 roku) grupa szturmowa 6 dywizji powietrznej została zrzucona w pobliżu Benouville w celu uchwycenia mostów na kanale Caen i rzece Orne. Zaskoczenie było zupełne: oba mosty zdobyto nietknięte i utworzono silne przyczółki. W pół godziny

później 3 i 5 brygada spadochronowa zostały zrzucone na wschód od rzeki Orne.

[...]

Podczas rozwoju akcji lądowania sił powietrznych ponad 1100 samolotów typu bombowego rozpoczęło planową ofensywę. Blisko 6000 ton bomb spadło o świcie na baterie przybrzeżne.

W tym samym czasie armada morska nadciągała do brzegów Francji, poprzedzana przez flotyllę kontrtorpedowców. Nie zanotowano żadnej aktywności nieprzyjaciela aż do czasu osiągnięcia przez statki czołowe ich pozycji docelowych w odległości około 7 do 11 mil od brzegu i otwarcia ognia przez eskadry lotnictwa morskiego na obronę przybrzeżną.

[...]

Warunki atmosferyczne i chmury nie sprzyjały bombardowaniu, gdy ponad 1300 ciężkich bombowców 8 grupy lotniczej Stanów Zjednoczonych i 8 dywizjonów bombowców średnich 9 grupy lotniczej Stanów Zjednoczonych latało nad rejonem celów.

Tymczasem został otwarty ogień z ciężkich dział morskich eskadry na baterie obrony pobraża, podczas gdy stopniowo wchodziły do akcji destroyery i wielka ilość statków pomocniczych, a statki inwazyjne dopadły brzegu, wojsko zaczynało szturmować wybrzeże.

[...] Druga armia brytyjska dokonała wypadu na odcinek Złoty wraz z 50 dywizją 30 korpusu. Na odcinku centralnym, zwanym Juno, znajdowała się 3 dywizja kanadyjska, a na lewo od niej 3 dywizja brytyjska (odcinek Miecza); obie wchodziły w skład I korpusu [...].

W wyniku operacji naszego dnia D uzyskaliśmy oparcie na kontynencie Europy.

Osiągnięto zaskoczenie, wojska walczyły świetnie, a straty nasze były o wiele mniejsze, niż to kiedykolwiek zdawało się możliwe.

Źródło: *II front – Normandia, Bernard Law Montgomery, Inwazja na Europę – 6 czerwca 1944 roku*, [w:] Krzysztof Juszczak, Teresa Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 4, Rzeszów 1996, s. 11.

Wskaż poprawne dokończenie zdań.

Ćwiczenie 14

Zaznacz zdanie, które potwierdza sposób otwarcia II frontu w Normandii.

☐ Rozpoczęło się współdziałaniem sił powietrznych, morskich i lądowych.

☐ Rozpoczęło się desantem spadochronowy.

☐ Rozpoczęło się atakiem niszczycieli na wybrzeże Francji.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 15

Wskaż, jakie siły wzięły udział w inwazji.

☐ tylko siły brytyjskie

☐ siły aliantów

☐ tylko wojska francuskie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 16

Wskaż, co przeszkodziło pełnemu wykorzystaniu lotnictwa przez koalicję antyhitlerowską:

☐ działa przeciwlotnicze

☐ warunki atmosferyczne

☐ blokady niemieckiej armii powietrznej

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Po przełamaniu Wału Atlantyckiego rozpoczęło się wyzwolenie Francji. W Paryżu partyzanci francuscy, wspierani przez wojska alianckie, wznieśli powstanie. Władzę w stolicy przejął Rząd Tymczasowy z de Gaulle'em na czele. W skład gabinetu wchodził przedstawiciel zarówno Komitetu Wolnych Francuzów, jak i środowisk ruchu oporu funkcjonujących we Francji. Rząd ten został uznany przez Wielką Trójkę.

Siły alianckie, między innymi ze względu na problemy z zaopatrzeniem, zostały powstrzymane przed Renem. Alianci postanowili więc zdobyć mosty w Holandii. Tym, który miał dla nich strategiczne znaczenie, był most na Renie w Arnhem [czyt.: arnem]

Przygotowano **operację Market-Garden**. W jej ramach na tyły wojsk niemieckich miał być przerzucony desant, który opanowałby mosty i czekał na dotarcie wojsk lądowych. Kolejnym krokiem miało być opanowanie całej Holandii, przekroczenie Renu, wejście na teren Niemiec i opanowanie przede wszystkim ważnego gospodarczo Zagłębia Ruhry. We wrześniu 1944 roku rozpoczęła się realizacja planu. Niemcy jednak go pokrzyżowali, zatrzymując aliantów.

Operacja Market-Garden

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 12

Napisz, co można powiedzieć o wielkości operacji Market-Garden na podstawie zdjęcia?

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

W grudniu 1944 roku Niemcy podjęli jeszcze jedną **kontrofensywę w Ardenach**, ale bez sukcesu. Hitler nie chciał się jednak poddać. Pod broń zostały powołane kolejne roczniki (również szesnastolatków). Niewiele to pomogło. Führer miał jeszcze nadzieję, że wybuchnie konflikt między aliantami (zwłaszcza po śmierci Roosevelta). Jednak wbrew jego oczekiwaniom siły amerykańskie i brytyjskie w marcu 1945 roku sforsowały Ren, a w kwietniu zajęły Zagłębie Ruhry i dotarły do Łaby.

Jak wcześniej wspomniano, pod koniec kwietnia 1945 roku doszło do spotkania oddziałów sowieckich i anglo-amerykańskich nad Łabą. 30 kwietnia Hitler popełnił samobójstwo. Wojska amerykańskie wkroczyły też z zachodu do Austrii i Czechosłowacji. 7 maja zdobyto Berlin. Gen. Alfred Jodl, szef Sztabu Dowodzenia Wehrmachtu, reprezentujący prezydenta Rzeszy Karla Dönitza [czyt.: dynica], podpisał akt kapitulacji w kwaterze gen. Eisenhowera w Reims. Na wyraźne żądanie Stalina podpisano akt bezwarunkowej kapitulacji jeszcze raz w kwaterze marszałka Żukowa w Karlshorst w Berlinie, w nocy z 8 na 9 maja 1945 roku. Tym razem kapitulację w imieniu naczelnego dowództwa Niemieckich Sił Zbrojnych podpisał marszałek polowy Wilhelm Keitel [czyt.: kajtel], generał pułkownik Hans-Jürgen Stumpff [czyt.: sztumpf] i generał admirał Hans Georg von Friedeburg. Oprócz Gieorgija Żukowa ze strony zwyciężczych państw podpis na akcie kapitulacji złożył brytyjski marszałek sił powietrznych Arthur W. Tedder, zastępca naczelnego dowódcy Alianckich Sił Ekspedycyjnych.

“ Berlin --- Akt kapitulacji Niemiec --- 8 maja 1945 roku

1. My, niżej podpisani, działając w imieniu naczelnego dowództwa niemieckiego, zgadzamy się na bezwarunkową kapitulację Naczelnemu Dowódcy Armii Czerwonej i równocześnie Naczelnemu Dowództwu Sojuszniczych Sił Ekspedycyjnych wszystkich naszych sił zbrojnych na lądzie, na morzu i w powietrzu, jak również wszystkich sił znajdujących się obecnie pod dowództwem niemieckim.
2. Naczelne dowództwo niemieckie wyda natychmiast rozkaz wszystkim dowodzącym niemieckimi siłami na lądzie, na morzu i w powietrzu, jak również wszystkim siłom znajdującym się pod dowództwem niemieckim, przerwać działania wojenne 8 maja 1945 r. o godzinie 23.01 według czasu środkowoeuropejskiego, pozostać na swych pozycjach, które w tym czasie będą zajmowały oraz całkowicie rozbroić się, wydając wszystką broń i sprzęt wojenny miejscowym dowódcom sojuszniczym.

[...]

1. W przypadku, gdy niemieckie naczelne dowództwo albo jakiegokolwiek siły zbrojne, znajdujące się pod jego rozkazami, nie będą postępowały zgodnie z tym aktem kapitulacji, Naczelne

Dowództwo Armii Czerwonej, jak również Naczelne Dowództwo Sojuszniczych Sił Ekspedycyjnych podejmą takie kroki represyjne lub inne zarządzenia, jakie uznają za nieodzowne.

Źródło: *Akt kapitulacji*, dostępny w internecie:

https://pl.wikisource.org/wiki/Akt_kapitulacji_Trzeciej_Rzeszy_z_8_maja_1945.

Alfred Jodl podpisuje w Reims kapitulację III Rzeszy

Źródło: a. nn. Biblioteka Franklina D. Roosevelta, domena publiczna.

Ćwiczenie 17

Zaznacz, co przewidywała bezwarunkowa (całkowita, zupełna) kapitulacja podpisana przez Niemcy.

☐

w razie złamania warunków kapitulacji wojska koalicji antyhitlerowskiej mogły podjąć działania represyjne

☐

aresztowanie wszystkich dowódców niemieckich

☐

poddanie się tylko niemieckich sił lądowych

☐

całkowite rozbrownienie wojsk niemieckich

☐

poddanie się sił lądowych, morskich i powietrznych

☐

zakończenie działań na frontach 9 maja po godzinie 23

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zamiast podsumowania

Polecenie 13

Poszukaj informacji i wyjaśnij, na czym polegała tragedia Coventry.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 18

Ułóż chronologicznie wydarzenia.

Bitwa o Anglię

Agresja niemiecka na Danię i Norwegię

Desant w Normandii

Zdobycie Paryża przez wojska niemieckie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 19

Dokończ zdanie, wskazując prawidłową odpowiedź: „Wojna zimowa” to konflikt między...

☐ Niemcami a Danią.

☐ ZSRS a Japonią.

☐ Niemcami a Norwegią.

☐ ZSRS a Finlandią.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 20

Zaznacz, dlaczego linia Maginota nie spełniła swojego zadania.

- ☐ okazała się za słabo ufortyfikowana
- ☐ napór niemiecki był tak silny, że udało się ją przerwać
- ☐ Niemcy ją obeszli

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 21

Wskaż zdanie prawdziwe.

- ☐ Groźba inwazji wojsk alianckich na teren Włoch spowodowała zamach stanu i obalenie Mussoliniego.
- ☐ Wszystkie państwa bałkańskie pozostały do końca wojny wierne Hitlerowi.
- ☐ Przewaga liczebna wojsk niemieckich była zbyt duża, dlatego dowództwo wojsk francuskich zdecydowało się w maju 1940 roku na kapitulację.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 22

Przeczytaj uważnie tekst i uzupełnij go podanymi informacjami.

Podczas II wojny światowej narodziło się zjawisko kolaboracji z wojskami okupacyjnymi.

Symbolem kolaboracji stał się szef marionetkowego rządu norweskiego Vidkun []. Także

we Francji funkcjonował rząd uznający zwierzchność III Rzeszy. Na jego czele stał [].

Rząd miał siedzibę w [].

Paryżu

de Gaulle

Pétain

Lille

Quisling

Vichy

Terboven

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 23

Przyporządkuj podane daty do wydarzeń:

atak ZSRS na Finlandię

30 listopada 1939 r.

wypowiedzenie wojny Francji i Anglii
przez Włochy

10 lipca 1940 r.

atak Niemiec na Danię i Norwegię

10 czerwca 1940 r.

atak Niemiec na Jugosławię i Grecję

6 kwietnia 1940 r.

początek bitwy o Anglię

9 kwietnia 1940 r.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Co potrafię?

Potrafię wskazać na mapie miejsca ważnych operacji w okresie II wojny.

Co wiem?

Wiem, kiedy doszło do inwazji aliantów w Normandii.

Co rozumiem?

Rozumiem, że pokonanie systemu totalitarnego było koniecznością.